

Väljaandja:	Vabariigi Valitsus
Akti liik:	määrus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	15.05.2006
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.07.2010
Avaldamismärge:	

Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise kord¹

Vastu võetud 11.01.2000 nr 12

[RT I 2000, 4, 29](#)

jõustumine 24.01.2000

Muudetud järgmistega määrustega (kuupäev, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

4.05.2006 nr 107 ([RT I 2006, 20, 158](#)) 15.05.2006

Määrus kehtestatakse «[Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse](#)» § 3 lõike 5 alusel.

§ 1. Rakendusala

- (1) Kord kehtib kõigil töötervishoiu ja tööohutuse seaduse rakendusallas kuuluvatel tegevusaladel.
- (2) Käesolevas korras sätestatakse töötajale isiklikuks kasutamiseks mõeldud isikukaitsevahendite ja varustuse valimise ja kasutamise kord, sealhulgas ka riietus, mis on ette nähtud töötaja kaitsmiseks tööga seotud õnnetuse või haigestumise eest.
- (3) Korras ei käsitata isikukaitsevahendina:
 - 1) tavalisi töö- ja vormiriideid;
 - 2) hädaabi- ja päästeteenistuse kasutatavaid vahendeid;
 - 3) kaitsejõudude, politsei ja teiste avaliku korrakaitse teenistuste kasutatavaid vahendeid;
 - 4) spordivarustust;
 - 5) liiklusvahendites kasutatavaid isikukaitsevahendeid;
 - 6) enesekaitse- ja tõrjevahendeid;
 - 7) kaasaskantavaid ohtude avastamise vahendeid.

§ 2. Üldnõuded ja kohustused

- (1) Tööandja varustab töötajad isikukaitsevahenditega, kui õnnetuse või haigestumise ohtu töökohas ei saa vältida ega piirata tehniliste ühiskaitsevahendite või töökorraldusabinõudega.
- (2) Tööandja tagab, et isikukaitsevahendid vastavad tervisekaitse ja ohutuse põhinõuetele ning et neid hankides lähtutakse §-s 3 esitatud põhimõtetest.
- (3) Tööandja annab isikukaitsevahendid ning korraldab nende hoolduse ja puhastuse oma kulul.
- (4) Tööandja hoolitseb selle eest, et isikukaitsevahend:
 - 1) vastaks täielikult kaitsevajadusele;
 - 2) ei põhjustaks kandjale liigset koormust ega vähendaks töötaja nägemist või kuulmist korrigeerivate vahendite toimet;
 - 3) sobiks kasutajale;
 - 4) sobiks kasutada kindlates tööoludes;
 - 5) vastaks ergonoomianõuetele ning oleks kooskõlas töötaja tervises seisundiga.
- (5) Kui töökohal toimib mitu ohutegurit, mille tõttu on töötajal vaja kasutada rohkem kui ühte isikukaitsevahendit, peavad need vahendid omavahel sobima.
- (6) Tööandja on kohustatud:
 - 1) tagama, et töökohal oleks ruum isikukaitsevahendite hoidmiseks ja hooldamiseks;
 - 2) pidama töötajatele väljastatud isikukaitsevahendite arvestust;
 - 3) enne kasutusaja lõppu oma kulul parandama või asendama kõlbmatuks muutunud isikukaitsevahendi;

- 4) tagama, et töötajale väljastatav isikukaitsevahend oleks töökorras, puhas ning et seda valmistaja antud kasutusjuhendi kohaselt regulaarselt kontrollitaks ja hooldataks;
- 5) korraldama töötajale isikukaitsevahendi kasutamise väljaõppe, vajadusel näitliku kasutamise ning teavitama töötajat terviseriskist, mis kaasneb kaitsevahendi mittekasutamisega;
- 6) korraldama kasutustähtaja ületanud või muul viisil kõlbmatuks muutunud isikukaitsevahendite või nende vahetatavate saastunud osade käitlemise «Jäätmeseaduse» (RT I 1998, 57, 861; 1999, 23, 353) kohaselt;
- 7) märgistama asjakohaste ohutusmärkidega töökoha need ohualad, kus on kohustuslik kasutada isikukaitsevahendit.

(7) Töötaja peab hoidma isikukaitsevahendi töökorras ning teatama tööandjale või tema esindajale kõigist isikukaitsevahendi rikestest ja puudustest.

(8) Töökeskkonnavoliniku kohustus on jälgida, et töötajad oleksid varustatud otstarbekohaste ja töökorras isikukaitsevahenditega.

(9) Ehitise projekterija ja tehnoloogia väljatöötaja peavad järgima tööohutuse ja töötervishoiu nõudeid sedavõrd, et töötajatel oleks vaja kasutada isikukaitsevahendeid nii vähe kui võimalik. Kui isikukaitsevahendit tuleb siiski kasutada, peab projekterija ette nägema kasutatavate isikukaitsevahendite tüübid ja vahendi kasutamise korra.

§ 3. Isikukaitsevahendite hindamine ja valimine

(1) Tööandja peab enne isikukaitsevahendite valimist tegema töökeskkonna riskianalüüsi, et selgitada need ohutegurid, mille mõju ei saa vältida või vähendada muul moel kui isikukaitsevahendit kasutades.

(2) Pärast ohutegurite selgitamist hinnatakse kaitsevajaduse suurust ning määratakse kindlaks isikukaitsevahendi nõutavad kaitseomadused.

(3) Isikukaitsevahendit valides peab tööandja jälgima, et see vastaks § 2 lõigetes 4 ja 5 sätestatud nõuetele. Arvestama peab ka ohte ja mõjusid, mis kaitsevahendi kandmisega võivad kaasneda.

(4) Hindamist tuleb korrata, kui töökeskkonnas või hindamist mõjutavates muudes tegurites on toimunud muutused.

(5) Töökohal esinevate ohutegurite kaardistamist ja valitavate isikukaitsevahendite analüüsi on võimalik teha lisa 1 esitatud näidistabeli kujul.

(6) Isikukaitsevahendite valikloetelu on esitatud lisa 2.

§ 4. Isikukaitsevahendi kasutamine

(1) Tööandja peab tagama, et isikukaitsevahendit kasutataks valmistaja antud kasutusjuhendi kohaselt, alates ohtliku töö algusest kuni töö lõpetamiseni ning kontrollima selle kasutamist.

(2) Tööandja määrab isikukaitsevahendi kasutamise korra ja kestuse ohu suuruse, ohuga kokkupuute sageduse, töötamiskoha eripära ja isikukaitsevahendi omaduste põhjal.

(3) Töötaja on kohustatud kasutama isikukaitsevahendit vastavalt kasutusjuhendile ja tööandja antud juhistele.

(4) Tööandja peab tööd korraldades arvestama isikukaitsevahendi kasutamisest tulenevat füüsilist või vaimset lisakoormust ning vajadusel nägema ette puhkepausid, kasutamise piirangud või muud abinõud töötaja töövõime säilitamiseks.

(5) Isikukaitsevahend on üldjuhul mõeldud isiklikuks kasutamiseks. Kui asjaolud nõuavad, et sama isikukaitsevahendit kasutab mitu töötajat, peab tööandja rakendama abinõusid, et see ei tekitaks kasutajatele tervise- või hügieeniprobleeme.

(6) Tegevusalade ja tööde loetelu, mille puhul võib olla vajalik kasutada isikukaitsevahendit, on esitatud lisa 3.

§ 5. Töötajate ettepanekute arvestamine

Tööandja arvestab isikukaitsevahendeid valides ja nende kasutamise korda määrates töötajate ja töökeskkonnavolinike ettepanekuid.

¹ Euroopa Nõukogu direktiiv 89/656/EMÜ (EÜT L 393, 30.12.1989).

Lisa 1

«Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise korra»
lisa 1

OHUTEGURITE KAARDISTAMISE JA ISIKUKAITSEVAHENDITE VALIMISE NÄIDISTABEL

		OHUTEGURID																
		FÜÜSIKALISED						KEEMILISED			BIOLOOGILISED							
		MEHAANILINE TERMIIN	ENKTE	TERR	GUMI	ÜR	AEROSOOL	DELIK	UAS	Skto	Viru	Sit	dikroobsed					
		Kõrgelööki	Võll	laib	sook	Kummid	sis	Mitte	ioniseeriv	Toim	Suits	Alm	bu	Prism	AUR	bioloogilised	antigeenid	
		kukkum	lüh	õige	kukkum	ind				kiud				joad				
KEH	PEA	Kõrvad																
		Silmad																
		Hingamisteed																
		Nägu																
		Kogu pea																
	ÜLA	Käed																
		Käsi varred																
	ALA	Jalad																
		Jalad																
	MUU	Nahk																
		Rindkere/kõht																
		Seedetrakt																
		Muu kui seedetrakt																
		Kogu keha																

Sotsiaalminister Eiki NESTOR

Vabariigi Valitsus
määrus
lisa 12883216

Lisa 2

«Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise korra»
lisa 2

ISIKUKAITSEVAHENDITE VALIKLOETELU

Pea kaitsmine	Kaitsekiiver (kaevandused, ehitusplatsid jt tööstusobjektid, metsatööd)
	Pealae kaitsevahend (paelttega või paelteta müts, juuksevõrk jne)

	Kaitsev peakate (riidest või eritöötlusega riidest müts, süüdvester jt peakatted)	
Kuulmiselundite kaitsmine	Kõrvatropid ja teised samaväärsed vahendid	
	Kõrvaklapid	
	Kõrvaklapid, mida saab kinnitada kaitsekiivrile	
	Mürakaitsekiiver	
	Sidepidamist võimaldavad kõrvakaitsed	
Silmade ja näo kaitsmine	Sangadega kaitseprillid	
	Näokujulised kaitseprillid	
	Eriprillid röntgen-, laser-, ultraviolet- või infrapunakiirguse või nähtava kiirguse eest kaitsmiseks	
	Näokaitse	
	Kaarkeevitusmask ja -kiiver (käsivest, pea või kaitsekiivri külge kinnitav kaitsemask)	
Hingamiselundite kaitsmine	Tolmufilter, gaasifilter, radioaktiivse tolmu filter	
	Isoleeriv õhu juurdevooluga kaitsevahend	
	Eemaldatava keevitusmaskiga respiraator	
	Sukeldumisvarustus	
	Sukeldumisülikond	
Käte ja käsivarte kaitsmine	Kindad masinatest või seadmetest lähtuva ohu eest kaitsmiseks (torge, sisselõige, vibratsioon jne)	
	Kemikaali- või kuumakindlad kindad	
	Elektrikukindad	
	Labakindad	
	Sõrmekaitsed	
	Spetsiaalkäised	
	Randmekaitse raskuste käsitsi teisaldamisel	
	Sõrmeosata kindad	
	Kaitsekindad	
	Jalgade ja jalalabade kaitsmine	Madalad kingad, poolsaapad, säärsaapad, kaitseasaapad
Kingad, mida on võimalik kiiresti jalast ära võtta		
Vibratsioonikindlad jalanõud		
Kuumakindla tallaga kingad ja pealiskingad		
Kuumakindlad kingad, saapad ja pealissaapad		
Torkekindlate taldadega kingad ja saapad		
Kaitseasaapad taimekaitsevahendi kasutajale		
Soojapidavad jalanõud		
Vibratsioonikindlad jalanõud		
Antistaatilised jalanõud		
Kaitseasaapad kettsae kasutajale		
Naha kaitsmine	Puutallaga kingad	
	Eemaldatavad jalatalla kaitsed	
	Kedrid	
	Eemaldatavad kuuma-, torke- või higistamiskindlad sisetallad	
	Eemaldatavad libisemiskindlad vahendid lumel, jääl või libedal põrandal kõndimiseks	
	Põlvekaitsed	
	Turvaelementidega tööpüksid (näit metsatööl)	
	Kaitsekreemid ja -määrde	
	Rindkere ja kõhu kaitsmine	Kaitsevest, jakk ja põll masinatest või seadmetest lähtuva ohu eest kaitsmiseks (torge, sisselõige, sulametalli pritsmed jne)
		Kemikaalikindel vest, jakk ja põll
Soojendusvest		
Päästevest		
Röntgenkiirguse eest kaitsev põll		

	Ohutusrihmad
Keha kaitsmine	
Kukkumisvastased vahendid	Kukkumist vältiv täisvarustus koos lisaseadmetega Kineetilist energiat neelavad pidurdusvahendid (täisvarustus koos lisaseadmetega) Keha kinni hoidvad kaitsevahendid (näit kaitsevõrk)
Kaitseriietus	Kombinesoon või kaheosaline kaitseriietus Riietus masinatest ja seadmetest tuleneva ohu eest kaitsmiseks (torge, sisselõige, sulametalli pritsmed, infrapunane kiirgus jne) Kemikaali-, kuuma-, tolmu- või gaasikindel riietus Termoriietus Radioaktiivse saastumise eest kaitsev riietus Fluorestseeruv või tagasipeegeldav määrgurietus või lisavarustus (käesidemed, kindad, helkurribad jne) Mitmesugused kaitsekatted

[RT I 2006, 20, 158– jõust. 15.05.2006]

Vabariigi Valitsus
määrus
lisa 12883220

Lisa 3

«Isikukaitsevahendite valimise ja kasutamise korra»
lisa 3

TEGEVUSALAD JA TÖÖD, MILLE PUHUL VÕIB OLLA VAJALIK KASUTADA ISIKUKAITSEVAHENDIT

Pea kaitsmine	
Kaitsekiivri kasutamine	Ehitustöö, eriti tellingutel ja kõrgel paiknevatel töötamiskohtadel ning nende all või lähedal tehtav töö, raketise ehitamine ja lammutamine, tellingute püstitamine ja lahtivõtmine ning muu kooste- ja paigaldustöö Töö terrassilal, teraskonstruksioonide paigaldamisel, mastis, tornis, hüdraulilisel teraskonstruksioonil, terasetehases, valtspingil, katlamajas ja jõujaamas ning suure mahuti ja torujuhtmega seotud töö Töö maa-aluses ja maapealses kaevanduses, avakaeves, šahtis ja tunnelis Pinnase- ja kivitööd Töö energia jõul töötava mutri/kruvikeerajaga Lõhkamistööd Töö lifti, tõsteseadme, kraana ja konveieri lähedal Töö sulatusahjude juures, rikastustehases, terasetehases, metalli valul, valtsimisel, stantsimisel ja sepistamisel Laevaehitus Rongide rööpaseadetööd Töö tapamajas Puude langetamine
Jalgade kaitsmine	
Torkekindlate taldadega jalanõude kasutamine	Tee-ehitus

	Töö ehitusplatsil (töö tellingutel, betoonitööd, valmisdetailide paigaldus, raketise ehitamine ja lammutamine jne)
	Katusetööd
Tavaliste taldadega kaitsejalanõude kasutamine	Töö terrasillal, teraskonstruksioonide paigaldamisel, mastis, tornis, hüdraulilisel teraskonstruksioonil, terasetehases, valtspingil, katlamajas, jõujaamas, kraanal ning suure mahuti ja torujuhtmega seotud töö
	Ahju ehitamine, kütte- ja ventilatsioonisüsteemi paigaldamine, metallikoostetööd
	Töö sulatusahju juures, rikastustehases, terasetehases, metalli valul, metalli külm- ja kuumtöötlemisel
	Töö maa-aluses ja maapealses kaevanduses, avakaeves, šahtis ja tunnelis
	Pinnase- ja kivitööd
	Lehtklaasi ja klaasanumate valmistamine
	Töö vormidega keraamikatööstuses
	Vormi valamine keraamika- ja ehitusmaterjalitööstuses
	Põletusahju vooderdamine
	Transpordi- ja laotööd
	Külmutatud liha ja konservide käsitlemine
	Laevaehitus
	Rongide rööpaseadetööd
	Puude langetamine
	Puurimistööd
Kontsadega või kiiludega ja torkekindlate taldadega kaitsekingade kasutamine	Katusetööd
Isoleertaldadega kaitsejalanõude kasutamine	Töö kuumal või külmal pinnal
Kiiresti eemaldatavate kaitsejalanõude kasutamine	Töö, millega kaasneb oht sulaaaine jalanõusse tungimiseks
Silmade ja näo kaitsmine	
Kaitseprillide, näokaitse või maski kasutamine	Keevitamine
	Sepistus-, lihvimis-, puurimis-, treimis- ja freesimistööd
	Kivitöötlemine
	Töö energia jõul töötava mutri/kruvikeerajaga
	Töö naelpüstoliga
	Abrasiivsete ainete ja vedelike pihustamine
	Töö hapete, aluste ning desinfitseerimis- ja rooste-eemaldusvahendiga
	Töö sula-ainega või töö selle läheduses
	Töö, kus on otsene soojuskiirgus
	Töö laseriga
	Lõhketööd
	Muud tööd, kus esineb silmade või näo vigastamise oht
	Taimekaitsetöö
Hingamiselundite kaitsmine	
Filtri, respiraatori ja teiste hingamisseadmete kasutamine	Töö mahutis, kinnises ruumis, gaasiahjus ja teistes kohtades, kus võib olla gaasi või ebapiisavalt hapnikku
	Töö sulatusahju läheduses
	Töö gaasikonverteri ja sulatusahju gaasitorude läheduses
	Töö sulatusahju väljalaskeavade lähedal, kus võib esineda raskemetallide aurused
	Ahjude ja valukoppade vooderdamine, kui võib esineda tolmu
	Värvimine püstolpihustiga, kui väljatõmbeventilatsioon on ebapiisav
	Töö šahtis, kanalisatsioonikaevus ja maa-aluses kanalisatsioonitrassis

	Töö külmuhoones, kus on külmutusaine pihkumise oht
	Asbestitöö
	Kantserogeenide kasutamine
	Benseeni ja plii kasutamine
	Taimekaitsetöö
Kuulmiselundite kaitsmine	
Kõrvakaitsete kasutamine	Töö metallipressiga
	Töö pneumaatilise puuri või vasaraga
	Ehitusvaiade rammimine
	Lõhketööd
	Puidu- ja tekstiilitööd
	Poldi- või naelapüstoli kasutamine
	Muud tööd, kus müratase ületab 85 dB(A)
Keha, käte ja käsivarte kaitsmine	
Kaitseriietuse kasutamine	Töö hapete, aluste ning desinfitseerimis- ja rooste-eemaldusvahendiga
	Töö kuumade materjalidega või nende läheduses, kus kuuma mõju on tunda
	Töö lehtklaastoodetega
	Haavelpuhastus
	Asbestitöö
	Taimekaitsevahendite ja teiste tõrjevahendite kasutamine
	Töö III või IV ohuklassi kuuluvate bioloogilistest ohuteguritest mõjutatud töökeskkonnas
	Töö sügavkülmutusruumis
Tulekindla kaitseriietuse kasutamine	Keevitamine kinnises ruumis
Torkekindla põlle kasutamine	Liha konditustamine ja tükeldamine
	Töö käsinoaga, kui lõigatakse enda suunas
Nahkpõlle kasutamine	Keevitamine
	Sepistamine
	Valutööd
Käsivarrekaitse kasutamine	Liha konditustamine ja tükeldamine
Kinnaste kasutamine	Keevitamine
	Teravate servadega esemete käsitsemine, välja arvatud töö seadmetega, kus kindad võivad kinni jääda
	Lahtise happe ja aluse kasutamine
	Taimekaitsetöö
Metallvõrguga varustatud kinnaste kasutamine	Liha konditustamine ja tükeldamine
	Käsinoa kasutamine lihakeha töötlemisel
	Lõikemasina terade vahetus
Ilmastikukindla riietuse kasutamine	Välitingimustes vihma või külma ilmaga töötamine
Peegeldava riietuse kasutamine	Töö, kus töötaja peab olema hästi märgatav
Ohutusvöö ja -rakmete kasutamine	Töö tellingul või rippellingul
	Valmisdetailide paigaldamine ehitusel
	Katusetööd
	Töö tõstukikorvis
	Töö mastis
Ohutustrossi ja -kõie kasutamine	Töö kõrgkraana kabiinis
	Töö laoruumi tõste- või teisaldusseadme kõrgelasetsevas kabiinis
	Töö puurtorni kõrges osas
	Töö šahtis või kanalisatsioonikaevus
Nahakaitsevahendite kasutamine	Pinnakattevahenditega töötamine

[RT I 2006, 20, 158– jõust. 15.05.2006]